

Asia: VN/16881/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi terveydenhuoltolain ja sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain muuttamisesta

Edustan

Klikkaa ja lisää otsikko valintakysymykselle

psykoterapiakoulutusta tuottava organisaatio

Miten esitys vastaa hallitusohjelman tavoitteisiin

1) Tukeeko esitys tavoitteita vahvistaa psykoterapiapalveluiden saavutettavuutta uudistamalla psykoterapeuttikoulutusta kaksiportaiseksi ja säätämällä ensimmäisen portaan koulutus maksuttomaksi.

-

2) Tukeeko esitys mielenterveyspalveluiden saatavuuden parantamista kehittämällä perustason mielenterveyspalveluja ja porrasteista hoitomallia?

-

3) Tukeeko esitys lasten ja nuorten terapiatakuuta?

-

Esityksen mukaan kaksiportaisen psykoterapiakoulutuksen ensimmäisen taso sisältäisi yhtenäiset edellytykset tuottavan teoreettisen koulutuksen (30 op) lisäksi menetelmällisten opintojen kokonaisuuden (15 op), joka voisi sisältää koulutusta lyhytinterventioihin tai eri psykoterapiasuuntauksille ja -muodoille yhteisiin terapeuttisiin taitoihin

Toteuttaako tällainen ensimmäisen tason koulutus kaksiportaisen psykoterapiakoulutuksen tavoitetta?

-

Toteuttaako tällainen ensimmäisen tason koulutus palvelujärjestelmän tarpeiden mukaista koulutusta?

-

Palvelujärjestelmien tarvitsemien lyhytinterventioiden vuosittaiseksi koulutustarpeeksi on arvioitu noin 2 000 - 4 000 koulutettavaa vuodessa. Millaisessa yliopistojen ja hyvinvointialueiden työnjaossa ja yhteistyössä lyhytinterventioiden koulutus tulisi toteuttaa, jotta se toteutuisi määrällisesti ja laadullisesti riittävänä? Mahdollistaako esitys tarkoituksenmukaisen työnjaon ja yhteistyön?

-

Rahoituksesta

Toteuttaako esitetty rahoitusmalli esityksen mukaisen koulutuskokonaisuuden toteuttamista?

-

Muuta huomioita esitettyyn rahoituksen myöntämiseen ja maksamiseen liittyen?

-

Sosiaalihuollon ja terveydenhuollon ammattihenkilön erikoispätevyys

Huomioita ehdotettuun erikoispätevyyteen ja sen rekisteröimiseen liittyen?

-

Muuta huomioitavaa esitykseen liittyen?

Huomiot

VN/16881/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi terveydenhuoltolain ja sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi terveydenhuoltolakiin säännökset kaksiportaisen psykoterapiakoulutuksen ensimmäisen tason erikoispätevyyden edellyttämän koulutuksen rahoituksesta ja sen perusteista koulutuksen toteuttamisen mahdollistamiseksi. Esitetyllä kaksiportaisen psykoterapeuttikoulutuksen mallilla on ensimmäisen portaatan tasolla suuri merkitys kansallisen mielenterveyspalveluiden kehittämisessä. Ensimmäisessä portaassa luodaan perusta koko mielenterveyshoidon osaamisen rakentamiseen. Kyse ei ole vain mielenterveyspalveluiden teknisestä järjestämisestä vaan mielenterveyshoidon osaamis pohjan vahvistamisesta ja varmistamisesta. Hallituksen esityksellä on tarkoitus tehdä toimenpiteitä perustason mielenterveyspalvelujen kehittämiseksi ja psykoterapiapalvelujen saatavuuden vahvistamiseksi. Kaksiportainen malli on haasteellinen monelta osin. Mikäli siihen päädytään, on asiakkaiden yhdenvertaisuus ja valinnanvapaus otettava huomioon. On huomioitava myös, että kyseinen malli ei yksiselitteisesti lisää psykoterapian saatavuutta tai koulutettuja ammattilaisia julkisella sektorilla.

1. Ensimmäisen portaan koulutusvastuun on tärkeää säilyä yliopistolla ja rahoituksen ohjautua kokonaan yliopiston kautta.

Nykyisessä mallissa psykoterapeuttikoulutusten järjestämisvastuu on yliopistolla. Jos koulutusvastuu jaettaisiin esitetyn mukaisesti yliopistojen, yliopistollisia sairaaloita ylläpitävien hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän kesken, hajaannuttaisi tämä koulutuksen toteuttamisen. Lisäksi se heikentäisi valtakunnallista laadun varmistamista. Samalla myös hyvinvointialueiden hallinnollinen kuorma kasvaisi. Tämän myötä kasvaisi riski siihen, että psykoterapiakoulutus kaventuisi eikä se ei vastaisi hallituksen tavoitetta vastata mielenterveyden asiakkaiden monenlaisiin tarpeisiin. Lisäksi myös koulutuksen jatkumo portaalta toiselle vaikeutuisi.

Koulutusuudistuksen on nojattava asiantuntijuuteen, vakiintuneisiin koulutusrakenteisiin ja riippumattomaan tutkimusperustaiseen osaamiseen. Mikäli kaksiportaiseen psykoterapeuttikoulutukseen päädytään, on koulutuksen järjestämisvastuun säilyttävä yliopistolla. Ensimmäisen portaan koulutus on järjestettävä niin, että koulutuksen järjestämisvastuu säilyy yliopistolla ja rahoitus ohjautuu kokonaan yliopistojen kautta. Koska kyseessä on koko mielenterveyspalvelujärjestelmän kannalta keskinen uudistus, tulee psykoterapeuttikoulutuksen uudistamista koskevat muutokset valmistella aidossa yhteistyössä vastuuyliopistojen, korkeakoulujen, psykoterapiakouluttajayhteisöjen sekä hyvinvointialueiden ja alalla toimivien ammattilaisten kanssa.

2. Yhdenvertaisuus ja opiskelijoiden valinnanvapaus on otettava huomioon.

On myös huomioitava, että esitetty ensimmäisen portaan malli, joka on ilmainen opiskelijoille ja jonka teoreettisena menetelmällinen perusta on kognitiivisessa psykoterapiassa, luo eriarvoisuutta opiskelijoiden kesken, koska ko. ensimmäisen portaan suorittaneet saisivat sen hyväksi luettua hakeutuessaan varsinaiseen psykoterapeuttikoulutukseen. Perustasolla luodun pohjan on mahdollistettava jatkokouluttautuminen psykoterapeutiksi siten, että rakentuu luonteva jatkumo kaikkien tutkimusnäyttöön perustuvien psykoterapiamuotojen opiskelulle. Näin taataan laadukas ja vaikuttava teoreettinen ja menetelmällinen osaaminen perustasolla, mikä luo pohjan koko mielenterveyden palveluiden kentän rakentumiselle.

Psykodynaamisia terapioiden voidaan opettaa tehokkaasti uusille ammattilaisille, joilla on erilaiset teoreettiset ja ammatilliset taustat. Ja niitä voidaan käyttää myös lyhytmuotoisina, verkkomuotoisina ja digitaalisesti tuettuina.

3. Uudistuksen on nojattava asiantuntijuuteen, vakiintuneisiin koulutusrakenteisiin ja riippumattomaan tutkimusperustaiseen osaamiseen.

Kaksiportaisen mallin ensimmäisen tason ehdotus korostaa vain yhdenlaista teoreettista ja menetelmällistä (Terapiat etulinjaan -hanke) mallia mielenterveyden ongelmien hoitamisessa. Perusteluna pidetään näyttöön perustuvien mallien hyödyntämistä. Huomiotta on jätetty viime vuosina julkaistut, kontrolloitujen tutkimusasetelmien (RCT) tulokset psykodynaamisten psykoterapioiden vaikuttavuudesta ja tehokkuudesta. Esim. Leichsenring, F. ym. (2024) on koonnut

uusimpia kontrolloitujen tutkimusasetelmien tuloksia koskien psykodynaamisen terapian tehoa ja vaikuttavuutta. Laajassa meta-analyysien meta-analyysissa arvioitiin psykodynaamisen terapian näytön asteen nykytilaa. Tutkimuksien vaikutuskoot olivat merkittäviä useissa eri häiriöluokissa vertailtaessa aktiivisia ja passiivisia kontrolloolosuhteita. Lilliengrenin (2023) meta-analyysissa löytyi 298 satunnaistettua kontrolloitua tutkimusta, joissa tutkittiin psykodynaamisen terapian vaikutuksia erityisiin psykiatrisiin häiriöihin ja muihin kliinisesti merkityksellisiin ongelma-alueisiin. Philips ja Lilliengren (2023) arvioivat psykodynaamisella terapialla olevan tärkeä rooli sekä lievissä/keskivaikeissa masennuksissa, ahdistuneisuus- ja toiminnallisissa somaattisissa häiriöissä että näiden diagnoosien monimutkaisemmissa muodoissa ja persoonallisuushäiriöissä. Psykodynaamisella terapialla on pitkäaikaisia vaikutuksia, jotka liittyvät parempaan toimintakykyyn. He löysivät myös tutkimuksia, jotka viittaavat psykodynaamisen terapian kustannustehokkuuteen.

Lasten ja nuorten mielenterveyden ongelmissa on tutkimuksissa psykodynaaminen psykoterapia verrattuna vähäiseen supportioon/hoidon odottamiseen todettu tehokkaaksi lasten ja nuorten vaikeissa ulospäin suuntautuneissa oireissa (Weitkamp ym. 2017) ja vakavassa masennuksessa (Weitkamp ym. 2014). Vaikeiden mielenterveyden ongelmien hoidossa psykoterapian tiivys voi olla olennainen tekijä tulosten saavuttamisen kannalta (Target ja Fonagy 1996, Fonagy ja Target 1994, 1996). Ammattilaisella on vastuu ymmärtää laajasti lasten ja nuorten mielenterveyden ongelmien haasteita ja vaikeusastetta. Lasten ja nuorten psyykinen kehitys on keskeneräistä. Tämän vuoksi on tärkeää lasten ja nuorten kohdalla ymmärtää mielenterveysongelmien laajuus, vakavuus ja tarjota heille sopivaa hoitoa. Lisäksi lasten ja nuorten kohdalla on huomioitava, miten perhe/sijaishuolta ovat mukana hoitoprosessissa. Ilman tukiverkoston mukanaoloa voi psykoterapian onnistuminen vaarantua.

4. Kaksiportainen malli lisää merkittävästi riskejä liittyen koulutuksen laatuun ja jatkuvuuteen

Laadukkaassa opetuksessa teorian, menetelmän ja asiakastyön opiskelu muodostaa kokonaisuuden, josta yhden osan erottaminen erilleen muista ei mahdollista riittävää oppimista. Opetuksen tulee säilyä kouluttajaorganisaatioilla, joissa on korkeatasoisin substanssiosaaminen. Lisäksi koulutusorganisaatiot ovat rakentaneet hyvin toimivan yhteistyön yliopistojen kanssa, jossa vuoropuhelu on mahdollista. Mikäli kaksiportaiseen koulutusmalliin päädytään, on ensimmäisen portaan opetus suunniteltava ja toteutettava yliopistoyhteistyössä psykoterapiakoulutusyhteisöjen kanssa.

Esitettyssä koulutusmallissa on riskejä koulutuksen laatua ja jatkumoa koskien. Nykyisessä muodossa vastuu psykoterapeuttikoulutusten järjestämisestä on kokonaan yliopistolla. Esitettyssä mallissa ensimmäisen portaan koulutusvastuu jaettaisiin yliopistojen, yliopistollista sairaalaa ylläpitävien hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän kesken. Esitetty malli pirstaloisi koulutuksen toteutuksen ja heikentäisi valtakunnallista laadun varmistumista. Malli myös kasvattaisi hallinnollista kuormaa hyvinvointialueilla vielä nykyistä suuremmaksi. Esitys ei riittävästi tue psykoterapiakoulutusten ja sittemmin psykoterapiapalveluiden saavutettavuutta kaikkien näyttöön perustuvien hoitomuotojen osalta, jonka vuoksi esitys ei tue asiakkaiden valinnanvapautta. Olisi myös suuri riski sille, että koulutus kaventuisi yksittäisiin menetelmäopintoihin, eikä siten vastaisi hallitusohjelman alkuperäisiin tavoitteisiin asiakkaiden oikea-aikaisen ja laadukkaan hoidon eikä koulutuksellisen jatkumon syntymisen osalta. Palvelujärjestelmässä hoidettavien eri-ikäisten ja moninaisissa

haastavissa tilanteissa apua tarvitsevien asiakkaiden tarpeisiin tarvitaan menetelmällisesti laaja-alaisempaa osaamista myös perustasolla.

5. Esitetty malli on kapeuttaa liikaa mielenterveyden osaamisohjaa

Mielenterveyden asiakkaat tarvitsevat yksilöllisten tarpeiden tunnistamista ja terapeutin vahvaa ammattitaitoa, jotta luottamuksellinen psykoterapiasuhte voi syntyä ja kehittyä. Tämä on perusta, jolle psykoterapeuttinen hoito perustuu. Mielenterveyden hoitaminen on laaja-alaista osaamista vaativaa, johon pelkän menetelmän opiskelu ei tuo riittävää ammattitaitoa. Psykososiaalisten menetelmien ja menetelmäosaamisen vahvistaminen on tarpeellista perustason osaamisen kehittämiseksi ja vahvistamiseksi. Koko mielenterveyshoidon osaamisohjan kehittämiseksi ja vahvistamiseksi on malli liian kapea-alainen. Kyseinen malli ei takaa, että asiakas pääsee hänen oikeuksiensa mukaiseen monialaisesti toteutettuun, oikea-aikaiseen ja tarkoituksenmukaiseen näyttöön perustuvaan psykoterapiaan.

Saana Lehtinen

Tiina Koski

Psykoterapiasäätiö Monasterin puheenjohtaja
puheenjohtaja

Psykoterapiasäätiö Monasterin opettajakunnan

Koski Tiina
Psykoterapiasäätiö Monasteri